STORTINGET

Representantforslag 56 S

(2026–2027)

fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Simen Velle, Joakim Myklebost Tangen, Lill Harriet Sandaune, Line Marlene Haugen, Erlend Wiborg og Kristian August Eilertsen

Dokument 8:56 S (2026–2027)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Simen Velle, Joakim Myklebost Tangen, Lill Harriet Sandaune, Line Marlene Haugen, Erlend Wiborg og Kristian August Eilertsen om å bekjempe vold og trusler i norsk skole

Til Stortinget

Bakgrunn

Vold og trusler mot medelever, lærere og andre ansatte er en alvorlig utfordring for tryggheten og læringen i norsk skole. Forslagsstillerne mener at ro, orden og disiplin må tilbake i skolen. Trygghet er en forutsetning for å kunne lære. Elever som mobber, truer eller skader andre, må stanses. Det skal ikke være den som blir utsatt for vold, som må bære konsekvensene gjennom utrygghet, tapt undervisning eller behov for å bytte skole. Ingen ansatte skal måtte akseptere vold og trusler som en del av jobben.

Forslagsstillerne vil styrke lærerens autoritet og skoleledelsens mulighet til å beskytte elever og ansatte. Lærerens hovedoppgave er å undervise, ikke å være sosionom, konfliktløser, vekter og politi. Skolen må kunne reagere raskt og tydelig, samtidig som elever med alvorlig eller gjentatt problematferd får nødvendig opplæring og oppfølging. Hensynet til én elev kan ikke overstyre andres trygghet og rett til undervisning. Forslagsstillerne viser til Stortingets vedtak om å utvide ansattes adgang til fysisk inngripen, (jf. Lovvedtak nr. 49 (2024–2025), jf. Innst. 243 L (2024–2025) og Prop. 51 L (2024–2025)). Selv etter denne lovendringen viser rapporter og undersøkelser at det er behov for ytterligere tiltak.

NIFU-rapporten Når skolen blir utrygg for de voksne (NIFU rapport 2025:14) fra 2025 viser at 80 prosent av grunnskolelederne rapporterte om vold mot ansatte det siste året, og 88 prosent rapporterte om trusler. Rapporten melder videre at hendelsene gjelder slag, spark, dytting, biting og kasting av gjenstander. Spesialpedagoger og assistenter tett på elever med behov for tilrettelagt opplæring er særlig utsatt.

Omfanget er fortsatt alvorlig: I 2025 ble det meldt 5 972 volds- og trusselhendelser ved Oslos ordinære grunnskoler. Oslo kommunes oversikt viser 4 696 rapporterte hendelser i første halvår 2026. Dagens regelverk pålegger skolen å forebygge, gripe inn og følge opp vold og krenkelser, men plikten til å sikre et trygt skolemiljø gir ikke i seg selv adgang til enhver nødvendig reaksjon. Bortvisning forutsetter at lokale skoleregler åpner for det, og at mindre inngripende tiltak ikke er tilstrekkelige. Barneskoleelever kan bortvises for enkelttimer eller resten av dagen, ungdomsskoleelever i inntil tre dager og elever i videregående i inntil fem dager, eller resten av skoleåret ved særlig alvorlige regelbrudd. Rektor har den sentrale beslutningsmyndigheten; lærere kan bare få delegert adgang til bortvisning fra egen opplæringsøkt i høyst to klokketimer. Lokale skoleregler kan ikke utvide myndigheten utover lovens rammer.

Fra 1. august 2025 kunne ansatte også gripe inn fysisk mot psykiske krenkelser og vesentlig forstyrrelse av medelevers opplæring (opplæringslova § 13-4). Vilkårene er likevel strenge: Andre tiltak må være utilstrekkelige, inngrepet nødvendig og forholdsmessig. I Utdanningsnytt 17. september 2026 beskriver psykolog Rebecka Mikkelsen alvorlige helseplager etter elevvold og læreres frykt for reaksjoner på egen inngripen. Forslags-

stillerne mener dette understreker at dagens regelverk ikke er tilstrekkelig: Strenge vilkår kan skape usikkerhet og tvil om når ansatte kan gripe inn.

Forslagsstillerne mener problemet ikke er at skolen mangler plikt til å handle, men at virkemidlene er for begrensede og krevende å bruke når situasjonen krever rask handling. Strenge vilkår, skjønnsvurderinger og krav til melding, dokumentasjon og saksbehandling kan skape usikkerhet og forsinke tiltak. Fysisk inngripen kan avverge en situasjon, og bortvisning kan gi et midlertidig pusterom, men ingen av delene sikrer i seg selv videre oppfølging. Særlig vanskelig er det å skjerme andre elever og ansatte samtidig som eleven som utøver vold eller alvorlig uro, får et egnet opplæringstilbud.

Skolen kan tilpasse undervisningen og organisere elever i andre grupper i deler av opplæringen. Eleven skal likevel tilhøre en klasse og ha tilstrekkelig opplæring der til å sikre sosial tilhørighet. Fast, adskilt opplæring eller bruk av en alternativ arena krever normalt sakkyndig vurdering, samtykke og vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring. Et slikt tilbud skal begrunnes i elevens eget opplæringsbehov, ikke i behovet for å skjerme andre. Pålagt skolebytte er mulig når oppførselen går alvorlig ut over medelevers trygghet eller læring, men beslutningen ligger hos kommunen eller fylkeskommunen, ikke hos rektor. Det kreves ikke et bestemt antall tidligere bortvisninger; vilkårene må vurderes konkret.

Regjeringen foreslo i høringsnotatet til forslag til endringer i opplæringsloven og privatskoleloven om adgang til å pålegge opplæring utenfor egen gruppe for en begrenset periode – av 17. mars 2026 – pålagt opplæring utenfor egen gruppe uten samtykke, i inntil fire uker med mulighet for én forlengelse. Dette er ikke bortvisning uten opplæring, men et midlertidig opplæringstilbud et annet sted. I sin høringsuttalelse av 15. juni 2026 ber Lektorlaget, som støtter tiltaket, om adgang til lengre varighet enn åtte uker. Forslagsstillerne mener en fast tidsgrense kan være utilstrekkelig dersom tilbakeføring fortsatt er uforsvarlig. De vil kombinere utvidet bortvisningsadgang med rektormyndighet til å pålegge særskilt opplæring så lenge det er nødvendig, og sikre at egnede tilbud er tilgjengelige.

Forslagsstillerne vil endre lovens rammer, ikke bare oppfordre skolene til å bruke dagens virkemidler bedre. Forslagsstillerne viser til Finland, England og Danmark, der ordninger for å ta elever ut av undervisningen av hensyn til trygghet og arbeidsro kombineres med krav til oppfølging. Norge bør hente inspirasjon fra disse landene. Lærere må få større bortvisningsmyndighet, og rektor må kunne bortvise elever i inntil ti skoledager, med én forlengelse på inntil fem skoledager, ved vold, alvorlige trusler og andre særlig grove regelbrudd. Bortvisningen skal være uten rett til opplæring i perioden, også på en alternativ arena. Forslagsstillerne vil samtidig pålegge skoleeier og skole å følge opp eleven gjennom kontakt og samtaler med eleven og, for mindreårige, foreldrene, og planlegge tilbakeføring eller videre tiltak. Bortfall av opplæring skal ikke innebære bortfall av oppfølging. Å føre en elev ut på gangen løser lite dersom læreren må bli der og resten av klassen mister undervisning. Bortvisning må derfor kombineres med ordninger som sikrer oppfølging av eleven uten at undervisningen for de øvrige avbrytes.

Skolene har allerede plikt til å ha planer og rutiner for å forebygge og håndtere alvorlige hendelser. Forslagsstillerne vil sikre at beredskapen også uttrykkelig omfatter situasjoner der elever må tas ut av klasserommet akutt eller for kortere perioder. Ansvar, oppholdssted, tilsyn og oppfølging må være avklart, slik at klassens undervisning kan fortsette. Når elever bortvises, er det viktig å involvere relevante instanser for å vurdere elevens behov og sikre samordnet oppfølging. Avhengig av situasjonen kan dette omfatte politiet, barnevernet, sosialtjenesten, helsesykepleier, barne- og ungdomspsykiatrien (BUP), pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) eller andre relevante instanser. Skolen skal ikke stå alene med oppfølgingen av elever med sammensatte behov.

Forslagsstillerne vil også gi rektor myndighet til å pålegge særskilt opplæring utenfor ordinær klasse eller skole og sikre tilgang til egnede kommunale, interkommunale eller andre opplærings- og oppfølgingstilbud. Tiltaket skal kunne vare uten en fast øvre tidsgrense, med løpende vurdering av behovet og tilbakeføring når det er forsvarlig. Eleven skal få målrettet hjelp og nødvendig opplæring, samtidig som andre elever og ansatte beskyttes. Rettssikkerheten og hensynet til barnets beste må ivaretas, også for barna som utsettes for vold og trusler. Regjeringen bør klargjøre hvilket handlingsrom barnekonvensjonen gir for sterkere tiltak, og hvordan den aktuelle elevens rettigheter skal avveies mot andre elevers rett til trygghet, beskyttelse og opplæring.

Forslagsstillerne vil innføre en nasjonal minstestandard som sikrer at vold og alvorlige trusler alltid kan gi grunnlag for bortvisning, og lovfeste skolenes plikt til å politianmelde alvorlig vold og alvorlige trusler mot elever eller ansatte. Anmeldelsesplikten skal ikke være avhengig av lokale bestemmelser. En nasjonal veileder skal støtte den praktiske gjennomføringen. Øvrige skoleregler og reaksjoner skal fortsatt fastsettes lokalt innenfor den nasjonale minstestandarden. Forslagsstillerne vil fjerne det særskilte kravet om at andre tiltak må være utilstrekkelige før ansatte kan gripe inn fysisk, men beholde kravet om nødvendighet og forholdsmessighet. Melde- og dokumentasjonskravene ved mindre alvorlige inngrep må forenkles, uten å svekke oppfølgingen av alvorlige hendelser. Målet er tydelige reaksjoner, rask beskyttelse og reell oppfølging – slik at ingen får dominere klasserom og friminutt gjennom vold og trusler.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen sørge for å gi lærere myndighet til å bortvise elever fra egen undervisningsøkt og, ved vold eller alvorlige trusler, fra resten av skoledagen, og sikre ordninger for nødvendig oppfølging av den bortviste eleven uten at undervisningen for øvrige elever avbrytes.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at skolene i sine beredskapsplaner har tydelige rutiner for å følge opp elever som tas ut av klasserommet. Rutinene skal omfatte situasjoner der elever tas ut akutt eller for kortere perioder, og avklare ansvar, oppholdssted, tilsyn og oppfølging, slik at øvrige elevers undervisning kan fortsette.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gi rektor adgang til å bortvise elever uten rett til opplæring i bortvisningsperioden i inntil ti skoledager ved vold, alvorlige trusler eller andre særlig grove regelbrudd, med mulighet for én forlengelse på inntil fem skoledager. Skoleeier og skole skal følge opp eleven gjennom samtaler med eleven og foreldrene samt planlegging av tilbakeføring eller videre tiltak.
4. Stortinget ber regjeringen gi rektor myndighet til å pålegge, uten krav om samtykke fra foreldrene, særskilt opplæring utenfor ordinær klasse eller skole ved alvorlig eller gjentatt problematferd, for å gi eleven nødvendig oppfølging og forebygge videre negativ utvikling, samtidig som tryggheten, læringsmiljøet og rettighetene til andre elever og ansatte ivaretas. Tiltaket skal kunne vare så lenge det er nødvendig, uten en fast øvre tidsgrense, med løpende vurdering av behovet og tilbakeføring når det er forsvarlig.
5. Stortinget ber regjeringen sikre at kommuner og fylkeskommuner har tilgang til særskilte opplærings- og oppfølgingstilbud for elever med alvorlig eller gjentatt problematferd, herunder gjennom kommunale, interkommunale eller andre egnede tilbud.
6. Stortinget ber regjeringen innføre en nasjonal minstestandard som sikrer at vold og alvorlige trusler mot elever eller ansatte alltid skal kunne gi grunnlag for bortvisning, og lovfeste skolenes plikt til å politianmelde alvorlig vold og alvorlige trusler mot elever eller ansatte. Regjeringen bes utarbeide en nasjonal veileder for praktisk gjennomføring av anmeldelsesplikten. Kommunene og fylkeskommunene beholder myndigheten til å fastsette øvrige skoleregler og reaksjoner lokalt innenfor den nasjonale minstestandarden.
7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne kravet om at andre tiltak må være utilstrekkelige før ansatte kan gripe inn fysisk etter opplæringsloven § 13-4, og sørge for å erstatte dette med et krav om at inngrepet skal være nødvendig og forholdsmessig. Regjeringen bes samtidig forenkle melde- og dokumentasjonskravene for mindre alvorlige inngrep.

18. november 2026

Sylvi Listhaug **Simen Velle** **Joakim Myklebost Tangen**

Lill Harriet Sandaune **Line Marlene Haugen** **Erlend Wiborg**

Kristian August Eilertsen

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon